

MÜSLÜMANIN MAL ÜZERİNDEKİ SORUMLULUĞU

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

El-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmâin ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü;

Fe-kâle rasûlullahi sallallahu aleyhi ve sellem.

إِذَا أَدَّيْتَ زَكَاةَ مَالِكَ فَقَدْ أَذْهَبْتَ عَنْكَ شَرَّهُ

İzâ eddeyte zekâte mâliki/mâlike fe-kad ezhebti/ezhebte anki/anke şerrahû.

Burada iki hareke koymuş bütün fiillere ve zamirlere. Yani bir hanıma hitap etmiş te olabilir. Bir erkeğe hitap etmiş te olabilir. Belli olmuyor ama ikisini de koymuş. Bir ibarede başka delil yok.

İzâ eddeyte zekâte mâliki. Ey filanca, muhatabı ya hanım, yakın bir kimse nasihat ediyor ona. Ya da bir erkek. Ey filan, ey filan kişi,

ey muhatabım. Sen malının zekâtını verdiği zaman.

Fe-kad ezhebti/ezhebte anki/anke şerrahû.

Malının şerrini, kötülüğünü, zararını sana dokunacak zararını, kendinden uzaklaştırmış olursun zekâtını verdi mi. Malının zekâtını verdin mi, malın maldan dolayı sana gelecek zararı şerri def etmiş, sen kendinden uzaklaştırmış olursun, onu korumuş olursun.

Şimdi bir insan zekât verme durumuna ulaştı mı, seviyesine çıktı mı zenginliği, onun miktarı vardır, şu kadar altın, efendim şu kadar efendim dirhem gümüş diye, efendim zekât vermesi lazım.

Allah-u Teâlâ hazretleri namaz gibi, oruç gibi, hac gibi, malından bir miktarı Allah yolunda vermeyi müslümanlara farz kılmıştır. Dinin beş temel ibadetinden birisidir, zekât vermek. Bir insan zekât vermezse, mühim bir farzı, çok önemli bir farzı, içtimai bir vazifeyi, iyi bir vazifeyi ihmal etmiş olur. Fakirlerin hakkını yemiş olur. Çünkü kendisinin, kendisini zenginleştirecek malın içinde Allah fakirin hakkı var diye Kur'an-ı Kerîm de bildiriyor.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

Ve fî emvâlihîm hakkun li's-sâili ve'l-mahrûmi. (51/Zâriyât 19)

Dilenciler için, malsız mülksüz mahrum kimsesizler için, o müminlerin mallarında bir belirli miktar onların hakkı vardır. Onu vermediği zaman, onların hakkını ayırıp vermediği zaman, o mahrumlara, o zayıflara, o fakirlere, onların malını yemiş oluyor. E ben kazandım hocam. Hepsi benim dükkanımdan geliyor. Senin dükkanından geliyor ama, onun içinde fukaranın hakkı saklı. Onu çıkarttığın zaman malın, efendim senin geriye kalanı senin malın. Onu hakkını vermediğin zaman onların hakkını yemiş oluyorsun. Bunu millet anlamıyor. Yani sanıyor ki, paranın hepsi kendisinin. Zekâtı vermekten şey yapıyor. Halbuki hayır. Zekât miktarı para senin değil ötekisinin hakkı. Onu vermediğin zaman sen fakirin hakkını yemiş oluyorsun. Millet bunu bilmiyor. Çok kimse bunu bilmiyor. Ben kazanıyorum diyor. O da kazansın diyor. O da diyor kurtarsın kendisini diyor. Hâlbuki herkes çalışıyor. Ama herkes zengin olamıyor. Allah zenginliği verirse veriyor. Her isteyene vermiyor. Verirse veriyor.

Binâenaleyh mü'min olan imanî olan zekâtı verecek.

Vermezse ne olur?

Vermezse kendisi bilir. Ahirette belasını, cezasını bulur. Vermediği mallar cehennemde kızdırılıp alınca efendim sırtına ve kollarına, yanlarına yapıştırılacak. Ateşten efendim böyle,

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا
مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ

Yevme yuhmâ 'aleyhâ fî nâri cehenneme fe-tükvâ bi-hâ cibâhühüm ve cünûbühüm ve zuhûrum hâzâ mâ keneztüm li-enfüsiküm fe-zûkû mâ küntüm teknizûne. (9/Tevbe 35.)

İşte yanınız da biriktirdiğiniz, kasalarda, keselerde sakladığınız paralar işte bunlar diye, cehennem ateşinde iyice kızmış olan o şeyler, altınlar, gümüşler, onlar ile dağlanacak, yüzleri sırtları, yanları diye bildiriliyor. Yani cehennem de cehenneme girecekte, cehennem de azap şekli de böyle olacak. İşte bu Allah yolunda vermediniz diye.

Onun için zekât kelimesinin manası, temizleyici madde demek, zekât. Temizleyen şey demek.

Neden?

Zekâtı verdiğin zaman, malın temiz oluyor. Senin kendi malın kalıyor içinde. Zekâtı ayırıp vermediğin zaman malın kirli kalıyor. Çünkü başkasının hakkı var, onu da beraber yiyorsun.

En iyi çare?

Malı kazanır kazanmaz, efendim sene de bir hesaplanıyor. Zekâtla tabii mallarını hesaplayacak. Bir kenara ayıracak. Bu benim zekâtım diyecek. Oradan tıkır tıkır verecek.

Zekâtı verirken dikkat edilecek vardır. Zekât, zekâtı kabul ettim diyebilecek bir canlı varlığa verilir. Hükmü şahsiyete verilmez. Bir fakire verilir, efendim borçluya verilir, Allah yolunda mücahitlere verilir vs. ye. Şeye verilmez. Mesela bir ölü meydanda kalmış. Buna kefen alıverelim. Mezarıcı parasını da ödeyiverelim de bunu gömelim. Zekât paramdan versem olur mu?

Olmaz. Çünkü kabul etme durumu yok. Zekâtın fakire teslimi, temlik edilmesi gerekiyor.

Temlik demek?

Al bu senin mülkündür. Ne yaparsan yap diye eline vermek gerekiyor. Öyle bilmem kurumlara, derneklere, hatta camilere. Yani bu bir kurum düşmanlığı, dernek düşmanlığı da değil. Camiye bile verse olmuyor.

E bu camiler yapılmayacak mı?

Camiler başka hayırdan yapılırsa yapılacak. Amma fakirin hakkı fakire verilecek. O kadar.

Şimdi bu malı ayırıpta verirsən sahibi olan fakirlere, malın temiz kaldığı için, zekât temizleyici malzeme demek, temizleyici işlem demek. Malını temizlemiş oluyorsun. Öyle yapmadığın zaman malın pis oluyor. Pis mal yiyorsun, murdar mal yiyorsun, mikroplu mal yiyorsun, leş yiyorsun gibi oluyor.

Malın zekâtını vermediği zaman, kendisine şerri dokunur, zararı dokunur, malın zararı dokunur. Zekâtı verdiği zaman, o şerrini

başından uzaklaştırmış, o şerden kendini kurtarmış oluyorsun buyuruyor. Bu ifade çok önemli.

a. Helal ve Haram Malın Hükümleri

Efendim ikinci hadîs-i şerîf te, yine zekâtla ilgili altındaki.

إِذَا أَدَّيْتَ الزَّكَاةَ فَقَدْ قَضَيْتَ مَا عَلَيْكَ وَمَنْ جَمَعَ
مَالًا حَرَامًا ثُمَّ تَصَدَّقَ بِهِ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِيهِ أَجْرٌ
وَكَانَ عَلَيْهِ إِصْرُهُ

İzâ eddeyte'z-zekâte fe-kad kadayte mâ 'aleyke ve men ceme'a mâlen harâmen sümme tesaddaka bihî lem yekün lehû fîhi ec-run ve kâne 'aleyhi ısruhû.

İzâ eddeyte'z-zekâte. Malının zekâtını ödediğin zaman,

Fe-kad kadayte mâ 'aleyke. Boynundan borç olan vazifeyi eda etmiş olursun.

Zekât nerelerden alınır?

Zekât hayvandan alınır mı?

Evet koyun sahipleri, davar sahipleri, sürü sahipleri de zekatını verecek. Çiftçiden alınır mı?

Evet çiftçinin ziraatinin öşrü de bir çeşit zekâttır. Tüccardan alınır mı?

Tüccardan da, esnaftan da alınır. Kadından alınır mı?

Kadından alınır. Erkekten, herkesten alınır. Zenginleşmiş olan herkesin zekâtını vermesi lazım. Görevini yapmış olursun. Senin aleyhine olan bir borcu ödemiş olursun. Borçtan kurtulmuş olursun. Amma,

Ve men ceme'a mâlen harâmen. Kim bir haram mal toplarsa, haram olarak bir malı kim toplarsa.

Şimdi ya haram mal nasıl olur?

Kazanç şekli, günah olan bir şekilde olur. Mesela hırsızlıktan, yol kesmekten, bu haram mal. Veyahut haram malzemenin satışından olur. İçki satmak, vs. satmak efendim olur. Veyahut helal mal satıyorsun ama Cuma vaktinde ticaret satıyorsun. O zaman haram. Haramlaşıyor o zaman, eee oradan olur. Ya da zekâtını

veriyorsun malının içinde haram birikiyor. Kim bir haram mal toplarsa.

Sümme tesaddaka bihî. Sonra bundan da kalkıp tasadduk ederse, hayır verirse,

Lem yekün lehû fîhi ecrun. Bir sevabı olmaz. Haram maldan sadaka verse bile sevabı olmaz. Hiçbir. İkinci. Hiç sevabı olmaz.

Ve kâne 'aleyhi ısrühû. Vebali efendim, cezası, sorumluluğu üzerinde kalır. Yani verdiği halde sevap kazanmaz, kabul olmaz, ecir almaz, vebali üzerinde kalır.

b. Samimi Niyetin Gücü

Ve üçüncü, sonuncu hadîs-i şerîf.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا اسْتَعْمَلَهُ قِيلَ مَا اسْتَعْمَلَهُ؟
قَالَ يَهْدِيهِ إِلَى الْعَمَلِ الصَّالِحِ قَبْلَ مَوْتِهِ ثُمَّ يَقْبِضُهُ
عَلَى ذَلِكَ

İzâ erâdallahu azze ve celle bi-'abdin hayran ista'melehû kîle ve mâ ista'melehû kîle yehdîhi ile'l-ameli's-sâlihi kâble mevtihî sümme yekbıduhû alâ zâlike.

Ahmed b. Hanbel rahmetullahi aleyh rivayet etmiş ki; Kitabına yazmış ki, Peygamber efendimiz şöyle buyuruyor;

İzâ erâdallahu azze ve celle bi-'abdin hayran. Pek aziz ve pek celil olan, sonsuz izzet ve celal sahibi olan Allah bir kulun hayrını murad etti mi, hayra ersin şu kulum, sonu hayır olsun diye kulunun hayrını istedi mi, murad etti mi.

Ista'melehû. Hayırlı bir işte istihdam eder, kullanır.

Diyorlar ki:

Kîle ve mâ ista'melehû. Ne demek bu Ya Resûlullah diye soruyorlar?

Diyor ki:

Yehdîhi ile'l-ameli's-sâlihi. Onun gönlünü yumuşatır, aklını döndürür, Salîh amel işlemeye sevk eder.

Yani salîh amel ne demek?

İyi, güzel, sevaplı amel işlemeye sevk eder.

Kâble mevtihî. Ölümünden evvel.

Sümme yekbıduhû alâ zâlike. Sonra bu amel-i salîh üzere, onu işlemiş olarak, ruhunu kabzeder. Böylece hayra erdirmiş olur.

Demek ki, Cenâb-ı Hak bir kulunun akıbetinin hayır olmasını isterse, onu güzel işler yapmaya sevk ediyor. Kafasını döndürüyor.

Bu, bu neye dayanır?

Bu da, kulun kendisinin efendim zihniyetine, efendim niyetine dayanır. Kulun niyeti, Cenâb-ı Hakk'ın hoşuna gidecek şekilde kalbi temiz niyeti güzel olursa, sarhoş ta olsa, ayyaş ta olsa, o niyetinden dolayı Cenâb-ı Hak onu döndürür, tevbe ettirir, hayırlı işi yaptırır. Niyeti bozuk olursa, ona göre yardımsız bırakır.

Mesela bu gece çok geç yattım. Maç ta seyredeceğim ondan sonra Sabah namazına gidemem diye, akşamdan böyle kafayı bozdu mu, sabah namazına gelemez. Yani niyetinin bozukluğundan dolayı Allah şey yapar. Niyeti halis, temiz olanı döndürür döndürür efendim doğru yola sevk eder. Onun için halis düşüncelerle, temiz duygularla Cenâb-ı Hakk'a kulluk etmemiz lazım. İçten. Kusurlu da olsa, candan, içten, samimi, halis, tertemiz duygular taşımamız lazım. Duygularımız yalan yanlış

bile olsa. O zaman Cenâb-ı Hak muvaffak ediyor, hayırlı işler yapmaya. Kafası, niyeti, kalbi bozuk, fitne, fesat olunca da o zaman kendi haline bırakıyor. Hidayet etmiyor.

İhdina's-sırâta'l-müstakîm diyoruz ya. Sırât-ı Müstakîme sokmuyor.

Allah bizi efendim sırat-ı mustakime sevk ettiği, hayırlarda istimal ettiği, efendim ahir ömürde hayrını, hasenâtını artıran, sevdiği kullarından eylesin. Huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı nasip eylesin. Şimdiye kadar yaptıklarımızın, kötü ibadetlerin de hepsini defterlerimizden silsin. Affı mağfiret eylesin. Bizi efendim onlarla mahşer günü, hesap günü karşı karşıya getiripte, mahşer halkına rezil etmesin. Hatta bize hesap ta uygulamadan, bi-gayri hisab cennetine dâhil eylesin. Cemali ile müşerref eylesin.

El Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

